

Dr. sc. Perica Vojinić

Viši asistent
Odjel za ekonomiju i poslovnu ekonomiju
Sveučilište u Dubrovniku
E-mail: perica.vojinic@unidu.hr

PRIKAZ ĐURO BENIĆ, UVOD U EKONOMIJU (Zagreb, Školska knjiga, 2011.)

1. UVOD

Sveučilišni udžbenik *Uvod u ekonomiju* rezultat je dugogodišnjeg znanstvenog i pedagoškog rada cijenjenog znanstvenika i uglednog profesora dr. sc. Đura Benića. Dr. sc. Đuro Benić, redoviti profesor u trajnom zvanju na Odjelu za ekonomiju i poslovnu ekonomiju Sveučilišta u Dubrovniku, autor je i suautor četiri sveučilišna udžbenika, pet srednjoškolskih udžbenika, tri znanstvene knjige te četiri knjige u redakciji. Objavio je više od stotinu znanstvenih i stručnih radova u zemlji i inozemstvu. Osim na Sveučilištu u Dubrovniku, profesor Benić predavao je i bio voditelj predmeta na preddiplomskim, diplomskim i poslijediplomskim studijima u zemlji i inozemstvu. Na Sveučilištu u Dubrovniku bio je voditelj dvaju poslijediplomskih znanstvenih studija.

Prema riječima autora, udžbenik *Uvod u ekonomiju* nastao je kao odgovor na značajne promjene koje su se dogodile u sustavu visokog obrazovanja u posljednjem desetljeću. Naime, uvođenje bolonjskog procesa u visoko obrazovanje rezultiralo je, između ostalog, jednosemestralnom nastavom i kraćim vremenom koje studenti imaju za svladavanje temeljnih ekonomskih načela. Te su promjene navele profesora Benića na pisanje udžbenika koji je prilagođen novonastalim uvjetima studiranja i koji je primjeren studentima prve godine preddiplomskog ekonomskog studija.

2. SADRŽAJ I STRUKTURA DJELA

Udžbenik je napisan na 340 stranica normalnog proreda, s 16 tablica, 13 shema i 104 slike, odnosno geometrijsko-grafička prikaza. Sastoji se od predgovora i četiri tematski raščlanjena dijela podijeljena na dvadeset poglavlja.

Prvi dio udžbenika pod nazivom *Pristupna razmatranja* raščlanjen je na pet poglavlja. U prvom poglavlju pod naslovom *Ekonomija, makroekonomija,*

mikroekonomija autor iznosi definiciju ekonomije te objašnjava razliku između dva osnovna područja ekonomije, odnosno mikroekonomije i makroekonomije. U drugom poglavlju naslovljenom *Studij i jezik ekonomije* spominju se mogući razlozi zbog kojih se studira ekonomija, kao i koristi od tog studija te se objašnjava terminologija kojom se koristi u ekonomiji. U nastavku, trećem poglavlju pod naslovom *Kako se donose odluke*, objašnjava se kako ekonomist praktičar donosi odluke na osnovi graničnog promišljanja. Prikaz ekonomske metodologije dan je u četvrtom poglavlju *Metodologija ekonomije*. Ovaj dio udžbenika završava petim poglavljem s naslovom *Ekonomske metode i sredstva analize* u kojemu su objašnjena tri jezična izraza u ekonomiji – verbalna deskripcija, grafička geometrija i formalna matematika. Poseban se naglasak stavlja na model ponašanja potrošača i model ponašanja proizvođača.

Drugi dio udžbenika ***Temeljna ekonomska pitanja, ekonomski sustavi i struktura gospodarstva*** podijeljen je na tri poglavlja. U šestom poglavlju *Rijetkost i izbor* analizira se problematika temeljnog ekonomskog problema – rijetkosti. Ograničenost resursa prisiljava ljude i društvo da odaberu što između relativno rijetkih dobara proizvoditi. Slijedom toga, u nastavku je objašnjena granica proizvodnih mogućnosti koja pokazuje maksimalne moguće kombinacije proizvodnje dvaju dobara. Autor objašnjava i oportunitetni trošak koji je jednak iznosu jednog dobra kojega se treba odreći da bi se dobilo više drugoga. Budući da ograničeni resursi rezultiraju rijetkim finalnim dobrima i uslugama, ekonomisti praktičari moraju birati koja će se dobra i usluge proizvoditi, kako i za koga, pa se slijedom toga u sedmom poglavlju s naslovom *Temeljna ekonomska pitanja, ekonomski sustavi, ciljevi i funkcije države* analiziraju temeljna ekonomska pitanja: što, kako i za koga proizvoditi. U nastavku se objašnjavaju osnovna obilježja alternativnih ekonomskih sustava, navode se mikroekonomski i makroekonomski ciljevi te ekonomske funkcije države. Drugi dio završava osmim poglavljem koje ima naslov *Tehničko ekonomska struktura tržišnog gospodarstva*. U ovom poglavlju objašnjena je dvostruka raščlanjenost procesa reprodukcije. Budući da se prodaja i kupnja obavljaju posredovanjem novca, u gospodarstvima postoje dva tijeka (tijek dobara i tijek novčanih dohodaka) koji su objašnjeni u nastavku. Detaljno se objašnjava što je tržište i koje su njegove osnovne funkcije. Poglavlje završava objašnjenjem načela nevidljive ruke i dvaju osnovnih tržišnih stanja – savršene i nesavršene konkurencije.

Načela mikroekonomije: početni pregled naslov je trećeg dijela udžbenika koji je podijeljen na šest poglavlja. U devetom poglavlju, *Potražnja, ponuda i tržišna ravnoteža*, autor definira zakone, utjecajne činitelje i elastičnosti potražnje i ponude. Ravnoteža na tržištu uspostavlja se izjednačenjem ponude i potražnje, odnosno na razini gdje je količina koju potrošači žele kupiti jednaka količini koju prodavači žele prodati pa se u nastavku literarno i grafički objašnjava uspostava ravnoteže. U sljedećem desetom poglavlju, *Ponašanje potrošača: različiti pristupi*, pregledno je prikazana teorija granične korisnosti, teorija indiferencije i teorija otkrivene preferencije te se u skladu s svakom od spomenutih teorija literarno i grafički objašnjava uspostava ravnoteže potrošača.

Definiranje proizvodne funkcije, zakona opadajućih prinosa i mogućnosti proizvodnje u trenutnom, kratkom i dugom roku te određivanje (literarno i grafički) ravnoteže poduzeća predstavljeno je u jedanaestom poglavlju koje ima naslov *Proizvodnja – odnosi između inputa i outputa*. Zbog važnosti koju troškovi imaju za organizaciju, u dvanaestom poglavlju *Troškovi proizvodnje*, slijedi detaljna analiza troškova proizvodnje u kratkom i dugom roku. Budući da se tržišna stanja jednostavno mogu svrstati u dvije skupine, i to savršenu i nesavršenu konkurenciju, u trinaestom poglavlju s naslovom *Određenost cijene i opsega proizvodnje u različitim tržišnim stanjima* je detaljno objašnjeno kako se određuje cijena i opseg proizvodnje u različitim tržišnim stanjima, odnosno analizira se ravnoteža poduzeća koje posluje u uvjetima savršene konkurencije, monopola, oligopola i ograničene konkurencije. Ovaj dio udžbenika završava četrnaestim poglavljem, naslovljenim *Formiranje cijena na tržištu činitelja proizvodnje*, u kojem se utvrđuje problematika određivanja cijena na tržištima činitelja proizvodnje i to na tržištu rada, kapitala i zemlje.

Četvrti dio udžbenika nosi naslov *Načela makroekonomije: velika sila* te je raščlanjen na šest poglavlja. Dio započinje petnaestim poglavljem, s naslovom *Mjerenje ekonomske aktivnosti gospodarstva*, u kojemu su prikazana tri moguća pristupa mjerenju bruto domaćeg proizvoda i u kojemu se definira koncepcija neto ekonomskog blagostanja, kao i potrošna i dohodovna strana bruto domaćeg proizvoda. Nadalje, objašnjena je razlika između nominalnog i realnog bruto domaćeg proizvoda. *Agregatna potražnja i agregatna ponuda* naslov je šesnaestog poglavlja. U poglavlju se objašnjavaju funkcije potrošnje, štednje i investicija te se definiraju agregatna potražnja i agregatna ponuda. Objašnjenje uspostavljanja makroekonomske ravnoteže te prikaz klasičnog i keynesijanskog pristupa ravnoteži dani su u sedamnaestom poglavlju koje nosi naslov *Ravnoteža gospodarskog sustava – makroekonomska ravnoteža*. U nastavku ovog poglavlja objašnjeno je načelo multiplikatora koji djeluje na razinu nacionalnog dohotka i zaposlenosti u situacijama kada je proizvodnja manja od potencijalne. Objašnjava se i inflacijski i deflacijski jaz koji je rezultat ravnoteže iznad, odnosno ispod pune zaposlenosti te se utvrđuje problematika fluktuacije ekonomskih aktivnosti. Problematika tržišta novca obrađuje se u osamnaestom poglavlju s naslovom *Novac: potražnja, ponuda i kamatna stopa*. Prvo se definira novac te potražnja i ponuda novca, a potom se objašnjava određenost kamatne stope i njezin utjecaj na agregatnu potražnju. U suvremenim gospodarstvima pojavljuju se dva temeljna problema, a to su nezaposlenost i inflacija koje se analiziraju u devetnaestom poglavlju s naslovom *Nezaposlenost, inflacija i makroekonomska politika*. Objašnjavaju se vrste, mjerenje i razlozi nezaposlenosti te vrste, mjerenje, učinci i teorije inflacije. Nadalje, analiziraju se mogućnosti i učinci fiskalne i monetarne politike na ravnotežu. *Međunarodna trgovina i gospodarski rast* naslov je dvadesetog poglavlja u kojemu se razmatra razlika između unutrašnje i međunarodne trgovine te se definiraju izvori i prednosti međunarodne trgovine. U nastavku se objašnjava slobodna trgovina te se utvrđuju efekti carina i kvota, kao i argumenti za njihovo uvođenje. Na kraju se objašnjava

razlika između gospodarskog rasta i gospodarskog razvoja te se utvrđuju izvori i mogućnosti gospodarskog rasta.

Svako poglavlje u udžbeniku završava sa sažetkom i pitanjima za raspravu i/ili pitanjima za vježbu. Odgovori na pitanja za vježbu dani su na kraju udžbenika. Na kraju svakog dijela naveden je popis literature u kojem se ista problematika razmatra na sličan ili drukčiji način te može poslužiti za dodatno produblјivanje saznanja o razmatranim temama. Iza četvrtog dijela dan je glosariј pojmova te kazalo slika, shema, tablica i pojmova.

3. ZAKLJUČAK

Udžbenik Uvod u ekonomiju na sveobuhvatan, ali jezgrovit i vrlo jednostavan način uvodi čitatelja u svijet ekonomske teorije. Način izlaganja je jednostavan i razumlјiv, pri čemu autor najviše rabi verbalna objašnjenja koja su podržana geometrijsko-grafičkim prikazima i matematičkim izvođenјima. Autor postupno uvodi čitatelja u sve složeniju problematiku te tako omogućava studentima ekonomskih fakulteta, te viših i visokih škola u preddiplomskoj nastavi svladavanje osnova koje će im pružiti znanja iz temeljne ekonomske problematike te ih pripremiti na dublje izučavanje područja mikroekonomije i makroekonomije, ali i drugih predmeta koji se izučavaju unutar studija ekonomije i poslovne ekonomije. Budući da kod nas nema udžbenika koji je strukturiran na način kao što je to učinjeno u Uvodu u ekonomiju, ovaj udžbenik omogućava i nastavnicima koji se bave spomenutim temama primjenu različitih metoda i oblika rada. Ovako napisan i strukturiran udžbenik može se svrstati u red ponajbolјih domaćih, ali i inozemnih udžbenika iste tematike. Zaključno, sveučilišni udžbenik Uvod u ekonomiju autora prof. dr. sc. Đura Benića obogaćuje fond sveučilišne udžbeničke literature iz oblasti ekonomije i pridonosi kvalitetnoj edukaciji studenata.